

Lesia Cherniachenko. Structural and content analysis of the textbooks for the primary school (on the basis of the textbooks, used in Zhytomyr regional schools).

The author offers a structural semantic analysis of modern primers, taking into account general Ukrainian trends in this area and requirements for language teaching in the primary school.

Key words: Ukrainian primer, textbooks, standardized criteria for the structural and semantic analysis.

УДК 378.147:004

О. В. Чупріна

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ АСПЕКТ ВИКОРИСТАННЯ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В СУЧАСНІЙ ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

У статті розкрито психолого-педагогічні аспекти використання мультимедійних технологій в початковій школі. Визначено особливості впливу інформаційних засобів навчання на формування дитячої психіки. Окрема увага приділяється гігієнічним нормам привикористання мультимедіау навчально-виховному процесі.

Ключові слова: мультимедійні технології, гігієнічні норми, психологічні особливості, початкова школа.

Постановка проблеми. Програми з української мови для початкових класів загальноосвітньої школи передбачають набуття учнями початкових класів елементарних знань про мовлення: усне і писемне, діалогічне й монологічне. Основну увагу слід приділяти розвитку умінь здійснювати всі види мовленнєвої діяльності: аудіювання, говоріння, читання, письмо. Із цією метою необхідно використовувати спеціальні види роботи, забезпечувати контроль за сформованістю відповідних умінь.

Будь-яка система навчання припускає наявність як позитивних, так і негативних аспектів. Використання мультимедійних технологій в початковій школі припускає в основному орієнтування на ігрові форми, на роботу з програмним забезпеченням ігрового й навчально-тренувального характеру. Зрозуміло, що ігрова навчальна діяльність є дуже привабливою для молодших школярів. Але комп'ютерна ігрова і навчальна види діяльності мають деяку специфіку.

Мультимедійні технології навчання передбачають включення в навчальні програми елементів гри або побудову навчання на основі гри.

Під час педагогічного проектування та створення навчальних програм потрібно дотримуватися таких психологічних принципів взаємодії учня і комп'ютера, як достатність допомоги без надмірності, адекватність, умотивованість, відсутність зайвої категоричності і т. д. Для максимально позитивного впливу на формування дитячої психіки під час розробки комп'ютерних програм із розвитку зв'язного мовлення дітей варто було б дотримуватися таких принципів, як: гуманістичність, функціональність, мотиваційна віднесеність, когнітивне наповнення, емоційна включеність,

контрольованість, прозорість, відповідність дій і результату. Застосування мультимедійних навчальних систем повинно доповнювати, а не заперечувати інші форми навчання [1].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У сучасній науці представлені розробки педагогічних, психологічних, фізіологічних та психофізіологічних концепції навчання. Це обумовлено особливостями оптимізації й індивідуалізації шкільної освіти.

За результатами дослідження психологів у молодшому шкільному віці навчальна активність є провідним видом діяльності [2]. Перевага інформаційних технологій у навчальних програмах зводить нанівець процес навчання, тому що діти воліють звертати увагу на ігрові комп'ютерні елементи замість їх смислових аспектів. Будь-яка усвідомлена діяльність спрямована на результат, а емоційний стан обумовлений то тривогою з приводу труднощів задач, що виникають, то релаксацією після їхнього успішного вирішення. Перекручування цільової спрямованості призводить до зростання напруженості та тривоги. За даними міждисциплінарних досліджень психічного здоров'я учнів початкових класів загальноосвітніх шкіл, проведених у 2005-2013 р.р., у 65-90% дітей виявлені різного виду відхилення у нервово-психічному і мовному розвитку [3]. Дослідники це пов'язують з гіперінформацією, зі зростанням роллю соціального стресу, що призводить до таких розладів як: емоційна нестійкість, підвищена збудливість, тривога, напруженість, конфліктність і агресивність дітей, зниження здатності до навчання [4].

Безумовно, стани стресу і хронічної тривожності не тільки знижують результати навчання та навчальної діяльності в цілому, але й впливають на розвиток і протікання когнітивних процесів, що викликає затримку в розвитку дитини, впливає на формування його індивідуального стилю діяльності.

Низькі адаптивні можливості центральної нервової системи, нездатність адекватно реагувати і переробляти інформацію, що надходить у мозок, гальмує процес навчання в цілому.

Мета статті. Розкрити психолого-педагогічний особливості використання мультимедійних технологій в початковій школі.

Виклад основного матеріалу. Будь-яка навчальна програма повинна керувати процесом навчання не тільки за результатами набуття знань, але й за особливостями стану функціональної системи і впливу на неї всіма каналами, з обліком не тільки сенсорної, але й моторної активації. Але, якщо в процесі навчання висуваються вимоги, що перевищують здібності функціональної системи учня, відбувається її пригнічення [5].

Як показує світовий досвід, інформатизація все більш активно впливає на формування психічних процесів. Використання мультимедійних технологій у початковій школі, безумовно, має і позитивний ефект: підвищуються когнітивні здібності, зростає кмітливість і уява. За умов дотримання правил використання мультимедіа у дітей спостерігаються більш високі показники мотивації досягнень і саморозвитку. Також є корисними і комп'ютерні ігри, особливо для дітей з порушеннями навичок письмового мовлення, навичок читання.

Аргументація необхідності навчання критичному сприйняттю інформації не отримала належного розуміння на фоні активної пропаганди ефективності комп'ютерів у навчанні [6]. Як результат цього, особливої актуальності набула проблема негативного впливу мультимедійних технологій на фізичне і психічне здоров'я учнів. Надмірне навантаження на будь-який з аналізаторних каналів викликає функціональні порушення головного мозку з дестабілізацією механізмів компенсації і регуляції центральної нервової системи. На підставі цього, наприклад, американські школи прийшли до використання мультимедіа на уроках як доповнення до інформації, даної вчителем, отриманої з підручників, таблиць, друкарських машинок і калькуляторів [7].

На сьогодні існують гігієнічні норми експлуатації мультимедійних технологій. Згідно з положеннями Державного стандарту щодо санітарних норми та правил роботи з ПК необхідно дотримуватися таких правил:

- екран ПК слід розташовувати на оптимальній відстані від очей учня, але не ближче 0,4 м залежно від розміру екрана монітора;
- після безперервної роботи на ПК слід виконати протягом 1,5-2 хв. вправи для профілактики зорової втоми; через 45 хв. роботи з використанням комп'ютера – фізичні вправи для профілактики загальної втоми
- щоб запобігти потраплянню на екран прямих сонячних променів та появи відблисків, що значно ускладнює читання тексту з екрана, монітор має бути повернутий у бік від вікна під кутом не менше ніж 90°;
- екран монітора має бути очищений від пилу, оскільки пил спричинює появу шкідливих впливів під час роботи;
- стіл, на якому розміщений комп'ютер, має бути вільний від сторонніх речей;
- щоб запобігти забрудненню клавіатури, миші, системного блока, монітора, перед початком роботи за комп'ютером слід вимити і насухо витерти руки;
- упродовж тижня із використанням ІКТ має бути 2-3 уроки;
- індивідуальна безперервна робота за комп'ютером має складати не більше 10хв. для учнів 1-х класів, 15 хвилин – для учнів 2-5 класів.
- протягом уроку необхідно проводити фізкультхвилинки і гімнастику для очей;
- перед початком уроку необхідно провітрити приміщення, у якому діти будуть працювати.

Висновки. Дослідження проблеми використання медіаосвіти показали, що нераціональне використання мультимедійних технологій на уроках в початковій школі здатні стимулювати агресивність, слабкозоркість у дітей молодшого шкільного віку (6-10 років). Тобто, діти піддаються найбільшій небезпеці негативних впливів у той період, коли кора головного мозку ще не цілком сформована й основні функції несе підкірка.

Для дітей захоплення інформаційними технологіями часто буває пов'язане з бажаннями керування і контролю, що реалізуються в роботі з комп'ютерними програмами. Такі ж схильності діти можуть перенести й у сферу людських відносин, однак спроби маніпулювання іншими людьми часто закінчуються невдачею. Дітей-інтровертів це може підштовхнути до соціальної ізоляції. Комп'ютерні захоплення часто бувають компенсацією невдач, що відбуваються в процесі міжособистісного спілкування.

Таким чином, не можна говорити про однозначно позитивний вплив мультимедійних технологій у початковій школі. Особливу увагу варто приділяти гігієні їх використання, від якої залежить збалансованість позитивних та негативних ефектів.

Список використаної літератури

1. Пидкасистый П. И., Тыщенко О. Б. Компьютерные технологии в системе дистанционного обучения // Педагогика. – 2000. – № 5. – С.15.
2. Волочков А. А., Вяткин Б. А. Индивидуальный стиль учебной активности в младшем школьном возрасте // Вопросы психологии. – 1999.– № 5. – С. 21.
3. Подкорытов В. С. Новые технологии в медико-социальной реабилитации детей и подростков с органическими поражениями нервной системы, страдающих речевыми и психическими расстройствами // Материалы Национальной конференции психологов и логопедов. – Харьков, 1998.– С. 66–68.
4. Козидубова С. М. Особенности эмоциональных нарушений при неврозах у подростков // Таврический журнал психиатрии. – 1999 – № 3 (10). – С. 14.
5. Данилова Н. Н. Педагогическая психофизиология / Психофизиология. – М. : Аспект пресс, 1999. – С. 22.
6. Шапкин С. А. Компьютерная игра: новая область психологических исследований // Психологический журнал. – 1999. – № 1.
7. Новикова А. А. Медиаобразование в США: проблемы и тенденции // Педагогика. – 2000. – № 3. – С. 41–45.

Елена Чуприна. Психолого-педагогический аспект использования мультимедийных технологий в современной начальной школе.

В статье раскрыты психолого-педагогические аспекты использования мультимедийных технологий в начальной школе. Определены особенности влияния информационных средств обучения на формирование детской психики. Отдельное внимание уделяется гигиеническим нормам при использовании мультимедиа в учебно-воспитательном процессе.

Ключовые слова: мультимедийные технологии, гигиенические нормы, психологические особенности, начальная школа.

Olena Chuprina. Psychological and Pedagogical Aspect of Multimedia Technologies usage in Modern Primary School.

The article deals with the psychological and pedagogical aspects of the use of multimedia technology in elementary school. The feature soft the impact of in formation tools to study the formation of the child's mind. Special attention is paid to the hygiene standards in the use of multimedia in the educational process.

Key words: multimedia technology, hygienic norms, psychological characteristics, primary school.